

Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur

Udgivet af
Statens
Planteavlssudvalg

1029. MEDDELELSE

74. ÅRGANG 16. MARTS 1972

Typer af *Rosa multiflora* (Thunb.)

Indenfor arten *Rosa multiflora* (Thunb.), der er den mest almindeligt brugte grundstamme til roser her i landet, har der i de seneste årtier været en del mere eller mindre tornløse typer på markedet. De kraftigt tornede typer, der var almindelige tidligere, ses næsten ikke mere. De mange tornløse typer, der har været brugt, er fremkommet på forskellig måde. Nogle af typerne er fundet ved almindeligt udvalg i populationer af frøplanter. Her har man foruden tornløshed søgt at finde typer med en passende vækstkraft og -form. Typer fra Frankrig og andre syd- og mellemeuropæiske lande har været brugt, og andre tornløse typer er hjemtaget fra så fjerne steder som Japan, der er *R. multiflora*-rosens oprindelige hjemsted. Fra Australien og USA er der ligeledes hjemtaget typer med det formål at bruge dem som underlag i rosenproduktionen.

Ved Statens forsøgsstation, Hornum, er der i årene 1960-70 foretaget en bedømmelse og udvælgelse af de typer, der har været i almindelig brug her i landet. Formålet var at finde frem til nogle få, gode typer, der kunne danne basis for et ensartet materiale af *R. multiflora* grundstammer.

Selve udvælgelsen af typerne er foregået i bestående frøhække i danske planteskoler. Enkeltplanter med tilsyneladende gode egenskaber er udvalgt og opformeret ad vegetativ vej. De indsamlede typer er således et udtryk for de bedste egenskaber i en frøhæk. De på denne måde udvalgte og indsamlede typer er forsynet med et nummer og ikke et navn, som det fremgår af tabel 1, da de ikke er helt identiske med den pågældende frøkilde, hvoraf de er udvalgt.

Tabel 1. Afprøvning af typer af *R. multiflora* (Thunb.)

Type nr.	Hårførhed 1-10	Mel-dug 1-10	Torn-løshed 1-10	Vækst-kraft 1-10	For-holdstallet af værdital	Frugt-størrelse g/100 frugter
1.	8	8	9	9	105	15,2
2.	8	8	9	8	105	18,5
3.	7	9	9	6	105	12,5
4.	9	7	9	9	104	17,0
5.	8	8	8	9	102	14,2
6.	8	8	9	8	102	20,3
7.	8	7	8	9	100	14,7
8.	8	7	9	7	95	14,1
9.	8	6	9	8	95	11,6
10.	9	10	1	8	93	15,1
11.	9	4	9	7	91	19,1
12.	8	4	9	7	88	10,4
13.	7	5	9	8	87	15,9
14.	4	8	9	7	86	15,4
15.	9	7	3	7	85	15,3
16.	3	9	9	8	85	11,5
17.	2	9	9	9	85	13,5
18.	8	4	9	8	83	12,5
19.	3	9	7	9	83	21,2
20.	4	8	9	4	81	13,8
21.	1	9	9	9	81	15,9
22.	3	8	8	7	81	18,5
23.	1	8	9	9	78	-
24.	3	9	8	4	78	13,1
25.	2	8	9	8	77	12,0
26.	2	9	7	6	75	9,6
27.	2	8	8	4	74	17,0
28.	2	9	8	2	69	10,7
29.	2	7	7	7	65	-

10 = 10 = 10 = 10 =
hårfør ingen tornløs kraftig
angreb vækst

Indsamlingen af det store antal typer, ca. 40, har strakt sig over en lang periode, de sidste er modtaget i 1970. Nærværende meddelelse omhandler således kun de typer, der er færdigbehandlet.

I bedømmelsen er der først og fremmest lagt vægt på hårdførhed, sygdomsresistens, tornløshed, spireevne af frøet, vækstkraft samt grundstammens sammenvoksningsevne med ædelriset.

Som det fremgår af tabel 1, er der en væsentlig forskel på typernes hårdførhed. Et forhold, der er fremtrådt meget tydeligt i enkelte vintre, hvor nogle typer blev næsten ødelagt, medens andre var upåvirket af den strenge kulde. I moderkvarteret frøs de mest sarte typer fuldstændig væk, hos mindre sarte typer frøs årsskuddene ned til grunden, medens resten af planten var uskadt, kun hos de mest hårdføre typer var hele planten uberørt af kulden. Det er ikke i alle år, at de forskellige typer tager skade af vinterkulden. I almindelige milde vintre tager de fleste typer kun lidt eller slet ingen skade, det er de mere strenge vintre, der viser typernes hårdførhed. Da mange af de dansk producerede roser eksporteres til lande med strengere vintre end her, må det anses for meget påkrævet at få udvalgt de absolut mest hårdføre typer.

En anden meget vigtig egenskab i en *R. multiflora* kultur, enten det er i moderkvarteret, på frøbede eller i de udplantede grundstammer, er resistens mod meldug. Denne sygdom kan være meget generende i såvel moderplanter og frøbede som i prikpleanter, hvorfor det er af stor betydning at have modstandsdygtige eller resistente typer. Angreb af meldug kan i de mest modtagelige typer ødelægge kulturen helt, hvis vejret er gunstigt for et kraftigt angreb, selv om der rådes over de nødvendige sprøjtefaciliteter.

Tornløshed må betragtes som en meget værdifuld egenskab, da disse typer indebærer mange arbejdsmæssige fordele, sammenlignet med de tornede typer. Som det fremgår af tabellen, er der indsendt såvel helt tornløse som lidt tornede og kraftigt tornede typer. De kraftigt

tornede kan have mange gode egenskaber, således er den mest hårdføre og sundeste type i denne afprøvning også den mest tornede, men såvel frøhøstning og sortering af planter, som okulation og arbejdet iøvrigt, sinkes væsentligt på grund af de kraftige torne, hvorfor der er lagt relativ stor vægt på denne egenskab ved udvælgelse af det, man har anset for de rigtige typer. Det er ligeledes af stor betydning for en god kultur, at planterne har en tilpas vækstkraft, at moderplanterne er frugtbare, og at frøet har en god spireevne.

Hvad vækstkraft angår er nogle så svage, at de er uegnede som grundstammer, medens andre er oprette og kraftigvoksende. Hvad der ikke fremgår af tabellen er, at der er væsentlig forskel på de forskellige typers spireevne. Nogle typer har store frø og tidlig modning, men næsten ingen spireevne. Andre typer er så sent modne, at de i år med tidlig efterår og vinter ikke når fuld modning her i landet, hvilket resulterer i dårlig spireevne og derved en ujævn produktion. *R. multiflora* har almindeligvis været anset for at være selvertil og til en vis grad apomiktisk, men dette synes ikke helt at være tilfældet, hvorfor det vil være nødvendigt ved brug af de rene typer, at plante to typer for at sikre en tilstrækkelig befrugtning og derved frøproduktion. Når dårlig frøsetning ikke generelt er kendt i praksis, skyldes det, at de frøkilder der forefindes, er populationer af frøplanter, hvor der ingen bestøvningsvanskeligheder er.

Ud fra det indsamlede talmateriale er der beregnet et værdital, ved at de forskellige egenskaber er tillagt forskellige værdier. Hårdførhed og meldugresistens er tillagt vægten 3, tornløshed 2 og vækstkraft 1. Der er således lagt størst vægt på, at planterne var hårdføre og modstandsdygtige mod meldug, og noget mindre vægt på de øvrige egenskaber. Af disse værdital fremgår det, at der ikke er ret stor forskel på de første 6-7 typer i tabellen. Der kan være små variationer med hensyn til forskellige egenskaber, men alle 6-7 må anses for at være dyrkningsværdige.

For de fleste prøvede typer gælder, som det

også fremgår af tabellen, at de besidder mange gode egenskaber, men at en enkelt dårlig egenskab gør den uegnet til dyrkning, f. eks. kan den være for lidt hårdfør eller den kan ødelægges af meldug, selvom alle andre egenskaber er gode nok.

Tabel 2. Afprøvning af typer af *R. multiflora* (Thunb.)

Tilslag af vægt af roser okuleret på forskellige grundstammer

Type nr.	%		% af antal		
	tilslag	kg/100 stk.	I	II	III
1.	81	27	82	17	1
2.	77	30	77	15	8
3.	71	36	95	5	0
4.	79	38	93	7	0
5.	74	33	89	8	3
6.	72	30	87	13	0
7.	76	33	99	1	0

Af stor betydning for en god grundstamme er, at den har en god sammenvoksningsevne med ædelriset. Af tabel 2 fremgår det, at de typer, der kan accepteres i grundstammekvarteret også har en acceptabel tilslagsprocent, ligesom vægten af planterne og procentfordelingen af de forskellige sorteringer ingen væsentlige forskelle viser.

Beskrivelse af *R. multiflora*-typer

Type nr.

1. Meget hårdfør type, der dog ikke er helt modstandsdygtig mod meldug, og som får en del rødbrune bladpletter. Den er så godt som tornløs, frøet har en god spireevne, og væksten er kraftig. Rodhalsen er ikke særlig lang, men er glat og med god barktykkelse. Let at okulere.
2. Meget hårdfør og ret modstandsdygtig mod meldug, men får mange brune bladpletter. Så godt som tornløs. God spireevne af frøet og god vækstkraft. Længden af rodhalsen er god og barken glat. Let at okulere.
3. Ret hårdfør og meget modstandsdygtig mod meldug. Helt tornløs. Meget god spireevne af frøet og vækstkraften er middel. Rodhalsen er lang, glat og meget let at okulere på.
4. En meget hårdfør type, der er noget modtage-

lig for meldug. Den er tornløs og meget kraftigvoksende og med god spireevne af frøet. Rodhalsen er kort og tyk, ofte lidt grenet, middelet at okulere.

5. Temmelig hårdfør og ret modstandsdygtig mod meldug, men får en del brune bladpletter. Den er så godt som tornløs. Frøet har en god spireevne, og vækstkraften er god. Rodhalsen er ret lang, glat med god barktykkelse. Let at okulere.
6. Ret hårdfør og modstandsdygtig mod meldug, men får bladpletter i svær grad, så godt som tornløs. Frøet har god spireevne. Væksten er god. Der er god længde på rodhalsen, der både er glat og har en god barktykkelse. Let at okulere.
7. En ret hårdfør type, der får en del meldug. Den er ikke helt tornløs, men vækstkraften er god, og frøets spireevne er god. Rodhalsen er lidt kort, men barktykkelsen god og derfor let at okulere.
8. En af de hårdføre typer, der er noget modtagelig for meldug og bladpletter. Så godt som tornløs. God spireevne af frøet, ret svag i væksten. Kort rodhals og noget uensartet hvad glathed og barktykkelse angår.
9. Ikke helt hårdfør og temmelig modtagelig for meldug. Den mest tornløse type. Spireevnen af frøet er middel god og væksten ikke udpræget kraftig. Længden af rodhalsen er god, den er glat og med god barktykkelse. Meget let at okulere.
10. Den mest hårdføre af alle prøvede typer og den mest modstandsdygtige mod meldug og bladpletter. Den er til gengæld meget torret. Frøets spireevne er god. Væksten ret kraftig. Rodhalsen er god, men på grund af de kraftige torne, er den vanskelig at okulere.
11. Denne type er både meget hårdfør og helt tornløs, men angribes kraftigt af meldug. Frøets spireevne er god og vækstkraften godt middel.
12. Ret hårdfør og helt tornløs, men meget modtagelig for meldug. Frøet har lav spireprocent. Vækstkraften er middel.
13. Mangler lidt i hårdførhed, men er helt tornløs. Angribes en del af meldug. Spireevnen er god og vækstkraften er god.
14. Ikke hårdfør, men modstandsdygtig mod meldug. Meget modtagelig for bladpletter. Så godt som tornløs. God spireevne af frøet og god vækstkraft.

15. God hårdførhed og ret modstandsdygtig mod meldug og bladpletter. Den er kraftigt tornet. Frøets spireevne og vækstkraft er god.
16. Ikke hårdfør, men meget modstandsdygtig mod meldug. Den er helt tornløs og har en god vækstkraft.
17. Ligner foregående meget, men mindre hårdfør og mere kraftigvoksende.
18. Ikke helt hårdfør, meget modtagelig for meldug og noget modtagelig for bladpletter. Den er tornløs, og har en god spireevne af frøet og en god vækstkraft.
19. Meget lidt hårdfør, men modstandsdygtig mod meldug og bladpletter. Noget tornet. God spireevne og af ret kraftig vækst.
20. Ikke hårdfør, men modstandsdygtig mod meldug og bladpletter. Så godt som tornløs. Dårlig spireevne af frøet og ringe vækstkraft.
21. Meget lidt hårdfør, men modstandsdygtig mod meldug og bladpletter. Helt tornløs og af god vækstkraft.
22. Ikke hårdfør, modstandsdygtig mod meldug, men modtagelig for bladpletter. Lidt tornet. Dårlig spireevne af frøet, af god middel vækstkraft.
23. Meget lidt hårdfør. Ret modstandsdygtig mod meldug. Helt tornløs og af kraftig vækst.
24. Ikke hårdfør, men meget modstandsdygtig mod meldug og bladpletter. Så godt som tornløs. Dårlig spireevne af frøet og ringe vækstkraft.
25. Meget lidt hårdfør. Ret modstandsdygtig mod meldug og bladpletter. Så godt som tornløs. Lav spireevne af frøet og ret god vækstkraft.
26. Ringe hårdførhed, men meget modstandsdygtig mod meldug og bladpletter. En del tornet. Dårlig spireevne og af middel vækstkraft.
27. Meget lidt hårdfør, men meget modstandsdygtig mod meldug og bladpletter. Så godt som tornløs. Dårlig spireevne af frøet og ringe vækstkraft.
28. Meget lidt hårdfør, men modstandsdygtig mod meldug. En del tornet. Dårlig spireevne af frøet og ringe vækstkraft.
29. Meget lidt hårdfør. Ret modstandsdygtig mod meldug og bladpletter. Noget tornet. Særdeles god spireevne af frøet og god vækstkraft.

Statens forsøgsstation
Hornum, 9600 Aars.

Abonnement på meddelelser fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur kan bestilles ved indsendelse af abonnementsbeløbet til bladets ekspedition, Statens Planteavlkontor, Kongevejen 79, 2800 Lyngby, postgiro 2299, tlf. (01)85 5057. Abonnementsprisen er for 1972 17,25 kr. årligt incl. moms. Adresseændring bedes meddelt bladets ekspedition.

NIELSEN & LYDICHE (M. SIMMELKJÆR)
KØBENHAVN

Trykt i 9.000 eksemplarer.